

IV. Prisopgaver.

a. *Besvarelser af Prisopgaverne for 1910—11.*

Til Besvarelse af de for Aaret 1910—11 udsatte 13 Prisopgaver (Aarb. 1910—11 S. 186) indkom i Aaret 1911 7 Afhandlinger, nemlig 2 teologiske, 2 filosofiske, 2 historiske og 1 nordisk-filologisk. Af disse fandtes den anden filosofiske og den anden historiske værdige til Prisen. Accessit tilkendtes de to teologiske, den første filosofiske og den nordisk-filologiske Afhandling.

Forfatterne fandtes at være:

Af de prisbelønnede Afhandlinger:

Stud. jur. *Jens Himmelstrup*, af den anden filosofiske.

Cand. mag. *Maria Nielsen*, af den anden historiske.

Af de Accessit tilkendte Afhandlinger:

Stud. theol. *H. J. J. E. Brøndsted*, af den første teologiske.

Stud. theol. *Anders Nissen Gemmer*, af den anden teologiske.

Stud. mag. *Sigurd Næsgaard*, af den første filosofiske.

Stud. mag. *Chr. Elias Severin Christiansen*, af den nordisk-filologiske.

Vedkommende Censorers Bedømmelse af de indkomne Afhandlinger lyder saaledes:

I. *De teologiske Afhandlinger.* Som Besvarelse af Universitetets teologiske Prisopgave for 1910—11: »En Fremstilling af den paulinske Retfærdiggørelseslære og en Undersøgelse af dennes Betydning for Paulus' hele Kristendomsopfattelse« indkom to Afhandlinger.

Afhandlingen med Motto Phil. 3,7 er et ret omfattende anlagt Arbejde, der vidner baade om Flid og om Evne til selvstændig Undersøgelse. Forfatteren har først søgt at bestemme de historiske Forudsætninger for Paulus' religiøse Tænkning, som de foreligger baade i Hellenismen og særlig indenfor Senjødedommen. Paa denne Baggrund har han dernæst søgt at tegne Paulinismen og særlig den paulinske Retfærdiggørelseslære, og han lægger herved ikke ringe metodisk Forstaaelse for Dagen, ligesom hans Fremstilling, der ganske vist er skrevet i et saare udansk Sprog og aabenbart mangler det sidste Gennemsyn, rummer mange gode Enkeltheder. Paa den anden Side lider hans Arbejde af adskillige Mangler. Vel vidner hans Fremstilling af den tidshistoriske Baggrund om ret omfattende Belæsthed og Kendskab til de herhenhørende Problemer, men den er ikke bygget paa et selvstændigt Kildestudium, og dertil kommer, at den har taget saa meget af Forfatterens Kraft, at selve Hovedopgaven, Fremstillingen af den paulinske Retfærdiggørelseslære og ganske særlig af dens Betydning for Paulus' hele Kristendomsopfattelse ikke er bleven løst tilfredsstillende. Han savner Blik for de i Paulus' Personlighed og særlige Oplevelser liggende Forudsætninger, og heller ikke det i det ny Testamente foreliggende eksegetiske Stof er tilstrækkelig udnyttet. Af disse Grunde kan vi ikke tilkende Forfatteren Prisen, men maa dog i Betragtning af de fremhævede Fortrin anse Afhandlingen for værdig til at belønnes med et Accessit.

Afhandlingen med Motto Rom. 4,8 bestaar væsenlig i en særdeles velordnet og klart skrevet samt paa omhyggelige eksegetiske Undersøgelser hvilende Redegørelse for Paulus' Retfærdiggørelseslære. Dog har Forfatteren ikke tilstrækkelig skarpt Blik for de i Problemet liggende Vanskeligheder, viser i det hele mere dogmatisk end historisk Sans, og Besvarelsen af Opgavens anden Del er kun lidet fyldestgørende, da den er foretaget fra et altfor snævert Synspunkt. Derfor kan vi ikke tilkende Forfatteren Prisen, men anser det dog for forsvarligt at belønne ham med et Accessit.

Den 28. April 1912.

C. Henrik Scharling. J. C. Jacobsen. Valdemar Ammundsen.

Frederik Torm. J. P. Bang.

II. De filosofiske Afhandlinger. Til Besvarelse af Universitetets filosofiske Prisopgave for 1910—11, der krævede en Karakteristik af F. C. Sibbern som Psykolog, er der indkommet to Afhandlinger.

Den ene af disse har til Motto Sibberns Ord: »Det kommer an paa ikke at tage sig Livet for nær, men dog at tage sig Livet og dets Anliggender tilbørligen nær«.

Denne Afhandling vidner om Interesse for og Forstaaelse af Sibberns Personlighed og hans Forsken, saavel som om indtrængende Studium af hans Værker. Forfatteren klarer med Indsigt de Vanskeligheder, Sibberns ubestemte og i de forskellige Udgaver skiftende Terminologi volder, og paa viser paa en interessant Maade, hvorledes Sibberns Evne til livfuld Beskrivelse af psykiske Fænomener hæmmes ved hans med Aarene tiltagende Hang til Inddeling og Rubriceren. I et indledende Afsnit fremstilles Sibberns almindelige Verdensanskuelse, og det paa vises træffende, hvorledes denne omkring 1840 fra en teologiserende Retning gaar over til en mere realistisk. Paa Baggrund heraf gives der nu en Fremstilling af Sibberns psykologiske Opfattelse, der dog er noget for kortfattet paa nogle Punkter og noget for vidtløftig paa andre. Dette Afsnit, der skulde være Hovedafsnittet, er ikke klart ordnet, og der savnes den Belysning af de forskellige Spørgsmaal, som dels Henblik til samtidige Tænkere, dels Antydninger af nyere Opfattelser kunde give. De forskellige spredte Bidrag til Karakteristik af Sibbern som Psykolog samles ikke til en Helhed. Trods Afhandlingens gode Egenskaber kan vi derfor ikke tilkende den Prisen, men vi finder den værdig til Accessit.

Den anden Afhandling har til Motto Mynsters Ord: »Det er Livets Væsen at ytre sig«.

Denne Afhandling, der ligesom den første er skreven med megen Pietet og Forstaaelse, vidner om større Modenhed og giver en fyldig og velordnet Fremstilling af Sibberns psykologiske Synsmaader. Særligt indgaaende karakteriseres Sibberns Opfattelse af Forholdet mellem Psykologi og Fysiologi og hans deskriptive Fremstilling af Følelseslivet. Der gives fremdeles en interessant Paavisning af, hvorledes den Vægt, Sibbern paa alle Omraader lagde paa Udviklingens sporadiske Karakter, faar Indflydelse paa hans Opfattelse af Personlighedens Stilling til Sansningens Verden paa den ene Side, Idealernes Verden paa den anden Side. I Sammenhæng hermed er det ikke berettiget, naar Forfatteren mener, at genetisk Metode ganske savnes hos Sibbern. — Til Slutning samles Fremstillingen i et Totalbillede af Sibberns psykologiske Forfattervirksomhed og i en smuk Karakteristik af Manden selv.

Skønt Forfatterens Kritik kunde være mere indgaaende og mere selvstændig, frembyder hans Afhandling saa mange gode Egenskaber, at vi finder den værdig til at belønnes med Universitetets Guldmedaille.

Den 17. April 1912.

Harald Høffding. K. Kroman. Cl. Wilkens.

III. De historiske Afhandlinger. Som Besvarelse af det for Aaret 1910—1911 udsatte Prisspørgsmaal: »En Fremstilling af de ikke-nordiske Landes Deltagelse i Handelen paa Nordsøen og Østersøen i det 16de og det 17de Aarhundrede indtil 1660 og af den Handelspolitik, som derved gjorde sig gældende«, er indkommet to Afhandlinger.

Den ene af disse, der er mærket: d. g., kan trods den store Omfang kun i meget ringe Grad regnes for en Besvarelse af Opgaven. Af de 500 Sider er de 85 anvendte til en overflødig Indledning, medens der kun i 15 Sider er gjort et Forsøg paa en samlende Fremstilling af de ikke-nordiske Landes Handel paa Nord- og Østersøen, og som Kilde er her udelukkende benyttet de udgivne Sundtoldtabeller. Hvad der ellers findes om dette Hovedpunkt for Opgaven, er kun spredte Bemærkninger hist og her. Forfatteren har dernæst ikke forstaaet, at Opgavens andet Emne gjaldt den

raadende Handelspolitik, men har i Stedet herfor i den største Del af Afhandlingen givet en kronologisk ordnet Fremstilling af de forskellige Stridigheder mellem de i Nord- og Østersøhandelen interesserede Magter, endog med særlig Fremhævelse af de nordiske Riger. Endvidere har Forfatteren kun en meget overfladisk Kundskab til Litteraturen, og Citaterne er uden Omhu. Vi kan derfor ikke tildele Afhandlingen nogen Belønning.

Den anden Afhandling, der har til Mærke et Citat fra Wheeler: A Treatise on Commerce, 1601, p. 2, vidner om megen Dygtighed og stor Flid hos dens Forfatter. Med Rette er de udgivne Sundtoldtabeller tagne som den væsentligste Kilde til Belysning af Opgavens Hovedpunkt og med megen Energi er der sammendraget Resultater deraf. Men ved Siden deraf viser Afhandlingen en særdeles rig Litteraturkundskab og giver Vidnesbyrd om den Lethed, hvormed Forfatteren har fundet sig frem i de Bøger og Afhandlinger fra mange Lande og i mange Sprog, som han har benyttet; saaledes har han ogsaa søgt til Tidsskrifter fra den seneste Tid. Forfatterens Evne til at forstaa og opfatte godt og til at vælge frit og selvstændigt viser sig ogsaa i hans Undersøgelse af de forskellige Landes Handelspolitik, og hans Fremstilling er, især i den senere Halvdel, god.

Der er ganske vist flere Mangler ved Afhandlingen. Saaledes findes der Unojagtigheder og Fejl, særlig ved Behandlingen af Sundtoldens Historie, af hvilken der vel ogsaa kunde være givet en mere samlet Fremstilling. Forfatteren har endvidere fordybet sig i Spørgsmaal, saaledes Frankrigs og de italienske Staters Handel paa England, som kun i ringe Grad vedrører Opgaven, og omvendt savnes Behandling af enkelte andre Spørgsmaal, f. Eks. Spaniens Planer om Østersøhandel under Trediveaarskrigen. Den væsentligste Anke, der kan fremføres, er dog den, at Forfatteren ikke bestemt har angivet Grænserne for, hvad Kilderne kan give Oplysning om og hvad ikke. Særlig er der ikke tilstrækkeligt skelnet mellem, hvad de udgivne Sundtoldtabeller kan lære eller ikke lære om selve Østersøhandelen til Forskel fra Østersøskibsfarten; Forfatteren har ganske vist ikke savnet Blik for denne Forskel, men den er for lidet betonet og for lidet skarpt gennemført. Af Interesse vilde det ogsaa have været, hvis Forfatteren havde forsøgt at sammenstille Antallet af Skibe, der i alt passerede Sundet fra et enkelt Land, med Tallet af dem, der var hjemmehørende i det.

Trods disse Mangler tager vi dog ikke i Betænkning, i Betragtning af Afhandlingens store Fortrin og under Hensyn til det særdeles omfattende Emne og de betydelige Vanskeligheder, der knytter sig til dets Behandling, at anse den for værdig til at belønnes med Guldmedaillen.

Den 27. Februar 1912.

Joh. Steenstrup. Kr. Erslev. J. A. Fridericia.

IV. *Den nordisk-filologiske Afhandling.* Prisopgaven i nordisk Filologi: »En Paavisning af de i den engelske Litteratur foreliggende Kilder og Forudsætninger for L. Holbergs digteriske Production«, har fremkaldt en Besvarelse under Mærket »— H. t. —«

Den kortfattede Afhandling giver en klar og i det hele vel skreven Udsigt over Emnet uden dog, hvad der heller ikke var at vente, at naa til nye Resultater ud over, hvad allerede Rahbek, til Dels Skavlan o. a. har oplyst. I sin Indledning o. a. Steder dvæler Forfatteren med ufornoden Vidtløftighed ved Sider af engelsk Aandsliv (Deismen o. s. v.), som egentlig ikke vedkommer Spørgsmaalet, og i det hele skelner han neppe tilstrækkeligt mellem Kilder og Forudsætninger. Hvad disse sidste angaar, føler man Savnet af almindeligt litteraturhistorisk Overblik, idet han ofte henfører til engelsk Paavirkning, hvad der i Virkeligheden kun er Fællestræk i hele den gryende Oplysningstid. Saaledes i Afsnittet om den engelske moraliserende Tidsskriftslitteratur, hvis direkte Indflydelse paa Holberg netop er mærkelig ringe, om Holbergs Aands-Slægtsskab med Addison, som mindre

er af personlig Art end grundet i Tidsforhold. Derimod er der ikke lagt tilstrækkelig Vægt paa det engelske Træk i Holbergs Psykologi, Opfattelsen af Menneskenaturen som sammensat, modsat den fransk-typiserende Opfattelse.

I sin Søgen efter engelske Motiver hos Holberg er Forfatteren gaaet over Bækken efter Vand, naar han paa anden Haand, i Amerika, har søgt at skaffe sig Oplysning om Forhold, som forlængst er kendte og behandlede paa Dansk, f. Eks. med Hensyn til Den politiske Kandestøber og Erasmus Montanus i Det 19. Aarhundrede 1874—75 og Hist. Tidsskrift 6. R. II. Det drejer sig her om Grupper af almeneuropæiske Flagremotiver, som intet beviser med Hensyn til engelsk Paavirkning.

Medens vi saaledes ikke kan finde Forfatterens Arbejde værdigt til Guldmedaillen, mener vi, at den Omhu og Interesse, han har sat ind paa at give en samlet Oversigt over Emnet, vel fortjener at lønnes med et Accessit.

Marts 1912.

J. Paludan. Vilh. Andersen.

b. Prisopgaverne for 1912.

De for Aaret 1912 udsatte Prisspørgsmaal var: 1. *Teologi*. Den kirkelige Absolutionshandlings Historie og rette Betydning. 2. *Lovkyndighed*. At give en Fremstilling af Testamentarvens historiske Udvikling i dansk Ret indtil Forordg. 21. Maj 1845. 3. *Statsvidenskab*. Der ønskes en Fremstilling af Danmarks Statshusholdning i Aarene 1815—48. 4. *Lægevidenskab*. Der ønskes en Række Undersøgelser over, hvorvidt Gennemskæring af Ventriklens Nerver er i Stand til at fremkalde varige Forandringer af Maveslimhindens morphologiske og sekretoriske Forhold. 5. *Filosofi*. Der ønskes en Undersøgelse af Forholdet mellem Sociologi og Etik, med Henblik paa den nyere Litteratur om dette Emne. 6. *Historie*. Den augustenburgske Hertugslægts Forhold til den danske Krone og det danske Kongehus i Tiden fra 1786 til Udstedelsen af det aabne Brev 1846. 7. *Klassisk Filologi*. Ornamentiken i det attiske Vasemaleri i 6.—5. Aarh., dens Oprindelse og Udvikling. 8. *Østerlandsk Filologi*. En Fremstilling af den ældre brahmanske Teologis Opfattelse af Tilværelsen efter Døden. 9. *Nordisk Filologi*. Skildring af et dansk Almuesmaal, især med Hensyn til Lyd- og Bøjningslæren. 10. *Engelsk Filologi*. En Undersøgelse af den Paavirkning, som Filosofi og Naturforskning har haft paa den engelske Digtning i den sidste Halvdel af det nittende Aarhundrede. 11. *Æstetik*. En Vurdering af de nyere Undersøgelser over tysk Romantik. 12. *Matematik og Astronomi*. Der ønskes en historisk-kritisk Fremstilling af Forsøgene paa at løse Firfarveproblemet. 13. *Fysik og Kemi*. Det i Danmark forekommende Molér har i den senere Tid paa Grund af sin ringe Vægtfylde og Varmeledningsevne faaet vigtige Anvendelser som Byggemateriale, hvorfor det er ønskeligt at faa dets fysiske Egenskaber undersøgte. Idet der søges tilvejebragt Prøver af denne Lersort, brændte ved forskellige Temperaturer lavere end Sammensintringstemperaturen, ønskes disse Prøvers Gennemtrængelighed for Luftarter undersøgt for derved, om muligt, at skaffe Oplysning om Porernes Størrelse. Endvidere ønskes Vægtfylde og Udvidelse ved Varme bestemt for Prøverne. 14. *Naturhistorie*. Der ønskes en Redegørelse for, hvilke Indvoldsorme (Nematoder, Echinorhyner, Trematoder og Cestoder) vore Padde-Arter huser, samt en mere indgaaende Undersøgelse af saadanne Arter blandt disse Snyltere, hvis Bygning og Livsforhold endnu foreligger ufuldkomment oplyst. Besvarelserne maa være ledsaget af de nødvendige Tegninger og Præparater.

c. Almindelige Afgørelser.

I sit Møde den 20. September 1911 vedtog Konsistorium følgende Bestemmelser med Hensyn til Universitetets Prisopgaver:

Besvarelser indleveres senest den 15. Januar.

Bedømmelser fremsendes senest den 15. Maj.

En Afskrift af Bedømmelsen sendes af Konsistorium snarest Besvareren.

Prisopgaverne betegnes med det Aar, som hovedsagelig medgaar til Besvarelsen.

— Under 5. s. M. modtog Konsistorium fra det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet en Indstilling til Ministeriet, saalydende:

»Fakultetet tillader sig herved at anmode det høje Ministerium om at tillade, at der indenfor Gruppen: Fysik og Kemi fremtidig udsættes to Prisopgaver aarlig i Stedet for som nu *een*, og at disse Opgavers Besvarelser kan belønnes med Universitetets Guldmedaille.

Denne Anmodning er for det første motiveret derved, at der ved Universitetet er indført et helt nyt Fag: den fysiske Kemi, og ved den polytekniske Lærestanstalt et Laboratorium for denne Gren af Kemien. Idet dette Fag naturligvis skal repræsenteres i de Spørgsmaal, som uddeles indenfor Gruppen, vil Følgen blive, at hver af Kemiens tre Afdelinger: Uorganisk, Organisk og Fysisk Kemi kun hvert 5te eller 6te Aar bliver repræsenterede i Universitetets Prisspørgsmaal. I Betragtning af det store Antal Studerende, i hvis Studium Kemien er et Hovedfag eller Bifag samt det store Antal kemiske Laboratorier, der er knyttede til højere Undervisningsanstalter her i Byen, og ved hvilke der gives god Lejlighed til Besvarelsen af disse nu altid eksperimentelle Opgaver, vil en Fordeling som den ovennævnte stille Kemien væsentlig uheldigere i denne Retning end de øvrige Fag indenfor Fakultetet. Naar man endvidere bemærker, at Opgaverne i Kemi og Fysik i de sidste 25 Aar næsten altid er blevne besvarede, at disse Spørgsmaal altsaa er egnede til at paakalde de Studerendes Interesse og Arbejdslyst, turde en Forøgelse af Opgavernes Antal som her foreslaaet være paa sin Plads«.

Under 6. Oktober s. A. videresendte Konsistorium med sin Tilslutning til Ministeriet Fakultetets Indstilling, idet Konsistorium i Skrivelse af s. D. udtalte følgende:

»Idet Konsistorium skal bemærke, at det ved kgl. Resol. af 27. Januar 1826 blev bifaldet »at herefter ogsaa en Prisopgave i den eksperimentale Naturlære, eller i Fysik og Kemi, aarlig maa udsættes for de Studerende ved Københavns Universitet«, jfr. Univ. Retsregler II. S. 132, skal man under Henvisning til de i Fakultetets Skrivelse anførte Grunde tillade sig at indstille, at det høje Ministerium vil søge erhvervet kgl. Resolution for, at der herefter ved Universitetet aarlig maa udsættes to Prisopgaver indenfor Gruppen Fysik og Kemi«.

Ved Skrivelse af 22. November s. A. meddelte Ministeriet, at det ved kgl. Resolution af 20. s. M. var bifaldet, at der herefter ved Universitetet indenfor Gruppen Fysik-Kemi maa udsættes to Prisopgaver aarlig i Stedet for *een*, saaledes at disse Opgavers Besvarelse kan belønnes med Universitetets Prisedaille.